

פרופסור מחקר אשר פרס הלך לעולמו בשבת הראשון בינואר 2005. אשר היה התיאורטיקן הבולט והמוערך ביותר של הפקולטה לפיסיקה מאז נתן רוזן.

אשר נולד בשנת 1934 ב Beaulieu-sur-Dordogne, צרפת, לסלומון וסלומיאה פרסמן, זוג מהגרים יהודים מלמברג, היום לבוב. סמוך ללידתו המשפחה גורשה מצרפת וחזרה לפולין. למזלם הורשו לחזור לצרפת ערב פרוץ מלחמת העולם השנייה. לאחר כיבוש פריס חזרו לכפר הולדתו בדורדון להיחבא מהנאצים. לאחר שזהות המשפחה נחשפה סלומון הצטרף למחתרת. קורותיו של אשר בימי המלחמה סופרו על ידו במסמך מרגש תחת הכותרת, הלקוחה משירו של רודיארד קיפליג, אני החתול הצועד לבדו.

בשנת 1949, עלתה המשפחה לארץ באוניה נגבה ואשר התקבל, כמו מהגרים אחרים, במקלחת של די.די.טי. הוא למד בתיכון קלעי בגבעתיים. את לימודיו בטכניון החל בפקולטה להנדסת מכונות בשנת 1952. אשר היה עלם פלא. פרופסור זקון, שלמד מתמטיקה, הבטיח לתת לו 100 כתבאי שלא יבוא להרצאות שלו לאחר שבשיעור הראשון גלה טעות מביכה בהוכחה. כאשר היה סטודנט שנה ב להנדסת מכונות, כתב את מאמרו הראשון בפיסיקה עיונית, ובצרפתית. המאמר התקבל על ידי לואי דה ברולי, אישית, לפרסום.

באותה שנה הגיע פרופסור נתן רוזן, שהיה אסיסטנט של אינשטיין, לטכניון. המגע הראשון בין אשר לנתן היה כאשר נתן השאיל לאשר את ספרו של Tolman ביהסות כללית. לימים הפך אשר למשתלם של נתן וסיים את הדוקטורט בהנחייתו בשנת 1959. בתיזה הוא חשב פליטה של גלי כבידה בתנועה של כוכבים במסגרת יחסות כללית. גלי הכבידה הם מרכיב מרכזי בתורת היחסות הכללית ולמרות שיש הוכחות עקיפות לקיומם, עד היום, לא נבתה אנטנה רגישה מספיק למדוד אותם ישירות. נאסא וה nsf משקיעים כיום סכומי עתק בבניה של אנטנות לגלי כבידה שימוקמו בחלל. בין אשר ונתן הייתה הערכה הדדית רבה.

אשר הצטרף לסגל הטכניון עם סיום לימודיו והתמנה כפרופסור מלא והוא בן 33, (בשנת 1967). הוא והתמנה לפרופסור מחקר בשנת 1988. אשר מלא פונקציות מרכזיות בטכניון: שמש כדיקן פקולטה, דיקן ביה"ס ללמודי מוסמכים והוביל את המעבר לשיטת הצבירה בלימודי הסמכה. הוא היה אחראי, בין השאר, להוצאתו לגמלאות של של ציון המעבר 2.2 שהיה סמלם של הסטודנטים בטכניון כשחלק מהנוכחים כאן היו סטודנטים.

חותמו המובהק של אשר בפיסיקה עיונית הוא ביסודות תורת הקוונטים, בתורת האינפורמציה הקוונטית ומחשבים קוונטים. אשר היה בין המובילים את מהפכת המחשוב הקוונטי. עבודתו המופרסמת היא טלפורטציה. עבודה זו מראה כי הפנטזיה של המדע הבדיוני הבאה לידי ביטוי במשפט בן האלמוות Beam me up Scottie ניתנת למימוש עקרוני במסגרת התיאורטית של מכניקה קוונטית. ואכן טלפורטציה של מערכות קטנות הוכחה בניסיונות מלהיבים בעקבות הפרוטוקול שנוסח על ידי אשר ושותפיו למאמר. המאמר על טלפורטציה הוא היום בן עשר, וצבר מעל 1400 ציטוטים לפי (google scholar). אשר טבע משפטים שהפכו לצאן ברזל של קהילת המחשוב הקוונטי כמו המשפט:

- Unperformed experiments have no results
- Quantum mechanics take place in the lab, not in a Hilbert space.
- Quantum mechanics needs no interpretation.

אשר כתב את הספר המודרני העמוק ביותר ביסודות תורת הקוונטים, להוציא אולי את ספרו של Bell. למרות מחירו המופקע, ספרו מונח של המדף של כמעט כל הוקר רציני ביסודות תורת הקוונטים. הספר לא מופיע בתערוכה שבקומת הסנט לתשומת לב הנשיא, וחבל.

אשר היה מרצה חיבני ומורה מבריק. הוא היה חוקר מקורי מעמיק ובהיר שידע לפרוץ דרך בדרכים לא סלולות ושבילים עלומים. איש עקרונות וישר כסרגל. הוא זכה בפרס רוטשילד בשנה שעברה, והיה ראוי לכיבודים אחרים שלא הספיק לזכות בהם.

הקהילה המדעית של הפיסיקה בעולם, ישראל, ובית הטכניון אבדו מאור גדול ומשפחת פרס, אביבה ולידיה אבדו בעל ואב.

חבל על דאבדין ולא משתכחין. יהי זכרו ברוך.